

kendőt, 10 pár kepezaruhát vagy harisnyát, egy pár, az erdőjárásra alkalmas, erős bagaria csizmát és pedig valamennyit új állapotban.

A fennálló szakiskolai szabályzat értelmében figyelmeztetnek tehát azok, kik az erdőöri szakiskolába felvétetni óhajtanak, hogy sajátkezüleg irt és kellően felszerelt kérvényüket — melyhez az állami ellátás mellett felvétetni óhajtók a szüleik, esetleg a maguk vagyontalanságát igazoló hiteles községi szegénységi bizonyítványt mellékelni tartoznak — közvetlenül, azok pedig, akik akár magán, akár állami erdészeti szolgálatban állanak, mindig előljáró tisztjük vagy hatóságuk útján legkésőbb f. évi július 31-éig a földmivelésügyi ministeriumhoz nyujtsák be.

Budapest, 1898. évi június hó 5-én.

Földmivelésügyi m. kir. minister.

Különfélék.

A magyarországi bükkfalpfa alkalmazhatóságáról.
Az Erdészeti Lapok 1897. évi folyam 5. füzetében Fekete Lajos főerdőtanácsos a bükkfa használhatóságáról Schneidt strassburgi vasúti igazgató után a telített bükkfalpfák alkalmazására vonatkozólag oly biztató adatokat közöl, hogy el nem mulaszthatom azokat a tapasztalatokat, melyeket ebben az irányban jelenlegi alkalmaztatásom alatt szereztem, — bükkösök kezelésével foglalkozó szaktársaimnak tudomására adni.

Hogy a bükkfának vasúti talpfák készítésére való felhasználása Magyarországon már mennyire elterjed, bizonyítja az a tény, hogy a magyar állami vasutak igazgatósága által felállított és Polifka János vasúti felügyelő vezetése alatt álló négy telítő telepen az 1897. év végéig 4,582.425 drb különféle méretű bükkfalpfa telítettett. Itt mindjárt megjegyzem, hogy a rendelkezésre állott bükkfalpfákból, mint telítésre nem alkalmas, 25—30% ki-

selejteztetett, amennyiben 5,728.031 drb talpfából csak 4,582.425 drb mutatkozott a telítésre alkalmasnak, 1,145.666 drb talpfa pedig, mint telítésre alkalmatlan, nagyobbára csak mint tűzifa értékesített.

Ez a kedvezőtlen arány a telítésre való alkalmasságot illetőleg főképen arra az okra vezethető vissza, hogy a talpfák előállításával s azok átvételével megbizott közegek, a bükkfának azokat a tulajdonságait, illetve betegségeit, melyek a talpfák telítésére kedvezőtlen befolyással vannak, nem veszik mindenkor szigoruan figyelembe, mert mint a fentebb idézett közleményből is látható, a telítés sikere Schneidt szerint is, főképen a fának kifogástalan egészséges állapotától függ, miért is nyersfa átvételénél, nemkülönben a talpfa termelésénél is, csak oly közegeket czélszerű alkalmazni, kik a bükkfa tulajdonságait tökéletesen ismerik; s az előállított talpfákat pedig nem szabad rakásonkinti próbamérések útján átvenni, hanem darabonkint kell megvizsgálni.

Ezekből Polifka J. vasuti felügyelő tapasztalatai és gyűjtött adatai alapján a bükkfalpfák átvételével megbizandó közegek részére külön utasítást állított össze, melyből azokat a részleteket szándékozom itt ismertetni, melyek a nyers bükkfalpfák készítésére vonatkoznak, szem előtt tartván azt a czélt, hogy — az előállítási és szállítási költségek kiméltése tekintetéből — talpfák csak oly szervezetű bükkfából készíttessenek, mely telítésre alkalmas, mert telítetlen bükkfalpfát vasuti czélokra alkalmazni nem lehet. A talp készítésére legalkalmasabb fák a 80—100 éves bükkösökben találhatók. Csak egyenes növésű, tömött rostos, tökéletesen egészséges, mindennemű sérülésektől ment törzseket szabad feldolgozni; elvényt, korhadtt, szúette, taplós vagy oly fák, melyek kellő tömötséggel nem birnak,

talpfák készítésére nem alkalmasak, ugy szintén nem alkalmasak oly bükkösök sem, melyekben a marhalegeltetést nagymértékben gyakorolták, mert ilyenekben sok sérült és a sérülések következtében sok korhadt fa található.

A bükkfa abnormitásai, illetőleg betegségei, melyek főképen a talpfák telítésére és tartóságára nézve hátrányos befolyással bírnak a következők: 1. vörös korhadás, 2. fehér korhadás, 3. megfülledés, 4. tulélttség, 5. ággörcsök, 6. a gyűrűs elválás, 7. fagyrepedés, 8. sugárrepedés.

A talpak készítésére kijelölt fákat abban az időben kell dönteni, midőn a nedvkeringés még legkisebb, tehát októbertől márcziusig terjedő idő alatt; a döntés után a talpfák kidolgozásához azonnal hozzá kell kezdeni, a kidolgozott talpfákat szabad, száraz és lejtős helyen ászokfákra kell rakásolni, úgy, hogy minden egyes talpfa minden oldala a levegő szabad járásának legyen kitéve, minthogy a talpfák átvétele többnyire csak a döntéstől számítandó hat hónap után történik, s a sűrű rakásban az anyag könnyen romlást szenvedhet.

A rostok hosszmenetében simára fűrészelt vagy bárdolt talpfákba, azoknak a repedéstől való megóvása czéljából két helyen és pedig mind a két végétől számított 15 cm.-re a talpfa magasságának közepén a felső lapjával párhuzamosan 26 milliméter átmérőjű központfuróval keresztülátlyukat furunk és ebbe puhafából készített kupalaku szeget ütünk be; ezt a szeget a talpfába annyira kell beütni, hogy annak vékonyabb vége a tulsó oldalon a talpfából legalább 3 cm.-re kiálljon; a szegnek ezt a kiálló vékonyabb végét aztán fel kell hasítani, a hasadékba pedig tölgyfából készült éket kell beverni, minek megtörténte után a szegnek mindkét végét a talpfa oldallapjainak síkjában elvágjuk.

A talpfák átfurását és ékelését azok elkészítése után azonnal teljesíteni kell.

Az usztatott törzsből készült vagy usztatás és csusztatás közben megsérült, kirojtosodott talpfák az átvételből kizáratnak.

A bükktalpfák készítésével foglalkozók főfeladata legyen, hogy a készített talpfákat a megfülledéstől megóvják, mert a megfülledt fa már a fülledés első fokán veszít szilárdságából és szívósságából, a legnagyobb hátránya pedig az, hogy a megfülledt fa a telítő szert csak igen csekély mennyiségben vagy egyáltalában nem veszi fel és annak következtében sikeresen nem is telíthető.

Mint hogy a megfülledést legtöbb esetben a fának meg nem felelő döntése és feldolgozása idézi elő, igen előnyösnek tartanám, ha a bükktalpfák készítésével foglalkozó szaktársaim a döntésnél és feldolgozásnál a megfülledést illetőleg tett tapasztalataikat és az ez ellen netalán alkalmazott eljárásaikat köztudomásra hoznák; bár a Németországban már alkalmazott Rütgers-féle telítő rendszer behozatala által, melyszerint a telítés hevített kátrányolajjal történik, talán lehetséges lesz a nyers talpfákat közvetlen a készítés után alávetni a telítésnek, mely eljárás az ép és egészséges bükktalpfákat a megfülledéstől csaknem egészen megóvjá. (Közli: *Kallina K.*)

Tavaszi és őszi vetés és ültetés. Az ember beavatkozása az élettani folyamatok fokozására és fejlesztésére mégis csak nagyon korlátolt mértékű marad s mindenestre csakis a természet ujjmutatásainak helyes megfigyelése és czélszerű alkalmazása esetében kecsegtet sikerrel. Itt is úgy van ez, mint a társadalmi vagy a hivatalos téren: ártani mindenki árthat, de használni csak igen kevesen használnak.

A természet világosan azt mutatja, hogy *őszszel* kell vetni és *őszszel* kell ültetni s sokan mégis a *tavaszi* évszakhoz ragaszkodnak. Pedig amennyire képes a csirázásra *őszszel* a mag, annyira *tavaszzal* már nem lehet s amilyen jól teel az anyaföldben a maga helyén, olyan jól nem bírja azt senki sem átteleltetni semmiféle, még olyan jól szerkesztett telelőben sem.

A vetés és ültetés időszaka pedig a magérés, valamint a tenyészeti életműködés befejezte és ez utóbbinak újra megindulása közötti időre esik, a közbeeső szünetelése alatt pedig csakis a fagyok gátolhatnak minket a vetés és ültetés munkálatában, vagyis fagymentes időben ősztől tavaszig egész télen át lehet vetni és ültetni.

Hazánk északi és északkeleti részeinek kivételével mindenütt sokkal hosszabb időszak esik a tenyészeti működés befejezte és a fagyok kezdete, mint a fagyok felengedése és a tenyészet megindulása közzé. Így október közepén már mindenütt elnyugszik a tenyészet, de karácsonyig ritkán van fagy vagy hó. A vadászerdei erdőőri szakiskolánál 1887. évi deczember hó 15-én kocsányos tölgy-makkot, németgladni erdőgondnokságban pedig 1896. évi deczember 18-án kocsánytalan tölgy-makkot, késői tölgyet és szelid gesztenyét, 1897. évi november havában meg jegenyefenyőmagot vetettem a lehető legjobb sikerrel. Ez utóbbi szép sikerrel szemben ugyanazon a helyen, ugyanarról a vidékről beszerzett, de 1897. évi márczius havában elvetett, tehát 1896. évről áttelelt jegenyefenyőmag csemetéi csak sinlődnék, mert nem is soronként, hanem elszórt szálanként kezdtek kibujni. Tehát már a mult évben leirt*) bajuk előtt is gyengélkedtek, sőt talán

*) Erdészeti Lapok, 1897. VII. 600. l.

azt meg sem kapták volna, ha sűrű zárt sorokban álltak volna.

Ezt pedig csakis a kifogástalan teletelés lehetetlenségének kell betudnom. Így van az a tavaly kapott kocványtalan tölgyekkel is. Ez a soborsini hid leszakadása miatt tulsokáig feküdt a a vasuti állomáson s megfüledt, de amint megkaptam, egyik felét azonnal, tehát még a múlt év december havában elvettem, a másik felét pedig a leggondosabban átteleltetni igyekeztem. Az előbbiek 4⁰/₀-a máris kicsirázott, tehát a jó anyaföld ölén magához tért, utóbbi mind elpusztult. S ilyen példám számtalan van, de tartózkodom azokat mind felsorolni, s csak annyit kell még megjegyezni, hogy mindenesetre okszerűbb és helyesebb a fentemlített hosszabb *őszi*, mint a rövidebb *tavaszi* munka évadát igénybe venni, még ha nem is szólna mellette a teletelés nehézsége és költsége.

Az ültetésnél is mindenesetre czélszerűbb a hosszabb *őszi*, mint a rövidebb *tavaszi* évszakkal élni, mert a talaj felengedése és a csemeték nedvindulása között néha csak egy ugrás van, mely sokszor kapkodást szül, holott őszszel higgadtan s ennél fogva tehát alaposabban érünk rá dolgozni.

Ennek megvilágítására csak azt óhajtom felhozni, hogy az idei márczius hó végén erdőből szedett csemetéket kellett Vadászerdőre szállitanom, s akkor a gyertyán zöld hegye a feslett rügyet már keresztül törte, az éger és nyír kiszedés, a bükk csomagolás közben zöldült ki, egyedül a magyar tölgy maradt meg nyugalomban. Ennek az érdekes növényéletteni jelenségnek előidézője azonban ez alkalommal az általam «déli szelünk»*) néven leirt s Hegyfokj Kabos

*) Term. tud. közl. 1897. évf. 253. l.

által *magyar föhn**)-nek elnevezett meleg szél volt első sorban.

Azután gyakoriak hazánk déli részeiben zuhogó esők utáni következő szárazságok, melyek minden munkát lehetetlenné tesznek, úgy, hogy a csemete gödre a kiásott földdel együtt kiszárad, az abba ültetett csemete pedig kivész, ha nem kap gyorsan esőt. Mindez az őszi ültetésnél nincsen, mert a téli nedvesség jól beiszapolja a gyökeket, a melyek ültetés közben sincsenek semmiféle szikkasztó hatásoknak kitéve, mert a november mindég hüvösebb és nedvesebb, mint az április. Csakis a déli és nyugoti nedves lejtők szólnak az őszi ültetés ellen, de azok is csak hó nélküli száraz hideg teleken.

Ilyen helyen s ilyen körülmények között azonban a fagy a már tavasszal ültetett s tehát már félig-meddig megfogant csemetétet is kihuzza s így a jelzett szempontból ez az eset tekinteten kívül maradhat.

Tehát hazánk *mindem vidékén az őszi vetés, a közép-és déli vidéken* pedig még az *őszi ültetés* is előnyösebb a tavaszinál, annál is inkább, mivel az említett vidékeken az őszi napszám is sokkal olcsóbb a tavaszinál, mivel ezeken a helyeken a mezőgazdaság igényei tulszárnyalják az erdészet szükségleteit.

(Közli: *Gabnay F.*)

Bosznia erdészetének 1899. évi költségvetése. A közös ügyek tárgyalására küldött országos bizottság (delegáció) által legutóbb elfogadott 1899. évi költségvetésben Bosznia és Hercegovina erdészeti közigazgatására vonatkozólag a következő érdekes tételeket találjuk:

*) 1893. aug. pótf. 160. l.

A) Szükséglet.

1. czim. Az országos kormány beligazgatási osztályának szükségele.

a) Személyi járandóságok.

	Rang- osztály	Egyenkint fizetés	pótlék f ö r i n t	Össze- sen
2 erdőtanácsos	VII.	2500	500	6.000
1 erdőmester	VIII.	2000	400	11.200
4 „	„	1800	400	
2 főerdész	IX.	1500	200	3.400
2 erdősegéd	XI.	700	200	1.800
2 erdőgyakornok	„	700	—	1.400
Személyi járandóságok összege	—	—	—	23.800

b) Dologi kiadások.

Ezek alatt az összes beligazgatási ágak utiköltségeire 15.000 frt, nyomtatványokra pedig 61.000 frt hitel állapított meg; hogy ebből az erdőszetre mennyi esik, az a költségvetésből nem tűnik ki.

2. czim. Kerületi hatóságok szükségele.

a) Személyi járandóságok.

3 főerdész	IX.	1600	200	10.500
3 „	„	1500	200	
6 erdőgyakornok	XI.	700	—	4.200
Személyi járandóságok összege	—	—	—	14.700

b) Dologi kiadások.

Erdőkerületek bejárása — — — 6.400

3. czim. Járási hatóságok és kirendelt-
ségek szükségele.

a) Személyi járandóságok.

	Rang- osztály	Egyenkint fizetési pótlék forint	Össze- sen
3 főerdész	IX.	1500 200	5.100
3 erdőgondnok	X.	1200 200	27.600
18 „	„	1100 200	
2 erdősegéd	XI.	800 200	14.600
14 „	„	700 200	
6 erdőgyakornok	„	700 —	4.200
34 erdővéd	XII.	450 150	36.400
22 „	„	400 100	
6 erdészsegéd	—	450 —	113.160
148 erdőkerülő	—	400 —	
165 „	—	300 —	
Személyi járandóságok összege	—	—	201.060

Továbbá átalány a községi erdő-
örök részére 1760 frt.

A járási hatóságok tisztviselőinek
napidijai összesen 107.000 frttal vannak
előírányozva; hogy ebből az összegből
az erdészeti személyzetre mennyi esik,
nem állapítható meg.

b) Erdőgazdasági kiadások.

Erdőjövedékek kezelési költségek	---	---	---	7.450
Mivelések és bekerítések	---	---	---	15.000
Favágási eszközök	---	---	---	300
Erdészeti eszközök	---	---	---	1.000
Erdei határjelek fentartása	---	---	---	2.700
Erdőgazdasági kiadások összege	---	---	---	26.450

Rendkívüli szükségletképpen „uj
épitkezések és javítások, betudva az
erdész-épületeket is“ ezímen 20.000 frt
van felvéve a költségvetésbe részlete-
zés nélkül.

	Rang-	Egyenkint	Össze-
	osztály	fizetési pótlék	sen
		f o r i n t	
Ugyanitt az erdők határolására és az erdőüzem berendezésére felvettett	—	—	18.000
A költségvetésből számszerint pontosan megállapítható erdészeti kiadások összege	—	—	290.410
Ehhez azonban hozzájárulnak az említett utazási költségek, napidíjak, a nyomtatványok és az építkezések költsége, mely pontosan meg nem határozható.			

A szükséglettel szemben a következő fedezet áll:

Járási hatóságok által többér szerint szabadkézből eszközölt elárusítás		73.000	frt
Ajánlat útján, többér szerint eszközölt eladások ...		110.000	frt
Szerződésileg megállapított faárak szerinti eladások		390.000	frt
Saját számlára folytatott faüzlet		85.000	frt
Erdőkárok megtérítése		28.000	frt

Mellékes haszonvételek:

a) Legelőhasználat		13.000	frt
b) Makkoltatás		2.000	frt
c) Gubacshaszonvételek		300	frt
d) Kőbánya- és kavicsilletékek		13.000	frt
e) Halászat		6.000	frt
f) Vadászati engedélyek		13.000	frt

Összes fedezet 733.300 frt

(Közli: *Bund Károly*.)

Az Erdészeti Lapok teljes évfolyamait 1879. évtől kezdve végig (kötetlenül) jutányos áron hajlandó eladni egy szak társunk. Venni szándékozókka az illető címét szívesen közöljük.

Halálozás. *Hajós Gyula* kir. erdőfelügyelő (Miskolczon), az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja, meghalt. *Béke poraira!*